

Om
Prostitutionen
af
A. Kullberg.

K

Professorn och Kommendören
H. Herr Dr. P. H. Malmsten

Anders Fredrik Kullberg

Högaktningfullt
af
Författaren.

K

Om prostitutionen och de verksammaste
medlen till de veneriska sjukdomarnes häm-
mande, med särskildt afseende fästadt på
förhållandena i Stockholm.

Prisbelönt Täflingsskrift

af

D:r ANDERS FREDRIK KÜLLBERG.

Då författaren af denna uppsats beslutat försöka att behandla detta af Svenska Läkaresällskapet utsatta ämne har han ingalunda underskattat de svårigheter, som med ett sådant försök äro förknippade och den ringa utsigten att på ett tillfredsställande sätt lösa sin uppgift. Endast medvetandet af ämnets vikt och öfvertygelsen att det är hvarje läkares pligt, som mera specielt egnat sig åt detta studium, att lemna sitt, om ock ringa bidrag har härvid varit det bestämmande.

Den viktiga sanitära frågan om präventiva åtgärder mot de veneriska sjukdomarne har redan länge fästet hygienisternas uppmärksamhet och är utan tvifvel ett af de mest svårlösta problemerna i fråga om allmän helsovård; för närvarande står den på dagordningen inom de flesta länder. Dess stora vikt och betydelse visar sig om man betänker den ofantliga tribut, som befolkningen i större städer lemnar åt dessa sjukdomar, den tidsförlust de förorsaka arbetet och produktionen, de summor, som kurhusen och andra åtgärder mot smittans spridande årligen kosta stater

och kommuner, men ännu mycket mera genom det förderliga inflytande, som den syphilitiska sjukdomen utöfvar på släktet. Denna fråga är en internationel fråga och har intresse för hvarje land, för hvarje samhälle. De veneriska sjukdomarne äro i sjelfva verket öfverallt desamma och utgöra öfverallt för individen som för släktet en ständig fara; genom mångfalden och snabbheten i kommunikationsvägarne utbreda de sig i alla riktningar och göra i våra dagar framsteg, mot hvilka man framförallt måste vara betänkt på att vidtaga åtgärder. Förut vanligen mest betraktad med afseende på särskilda lokala förhållanden blef denna fråga upptagen på programmet för den internationella läkarecongressen i Paris 1867 under denna allmänna form: Finnes någon möjlighet att för de särskilda ländernas regeringar framlägga förslag till gemensamma åtgärder, som äro i stånd att inskränka de veneriska sjukdomarnes utbredning? Bland de många och sakrika föredrag, som vid nämnde congress höllos i detta ämne och i den diskussion, som deraf framkallades, var det hufvudsakligen GARIN och ROLLET, hvilka tillunno sig församlingens enstämmiga bifall, båda medlemmar af den komité, hvilken Sociéte impériale de médecine de Lyon någon tid förut ned-satt för frågans utredande med anledning af de förebräelser, som tid efter annan blifvit så väl i tal som skrift framkastade mot de administrativa myndigheterna för visad liknöjdhet i afseende på åtgärders vidtagande mot de veneriska sjukdomarne, hvilka man i följd häraf påstod vara i hög grad gängse i denna stad. I komitéens namn afgaf GARIN rapport öfver dess arbeten i en förträfflig afhandling med titel: "De la police sanitaire et de l'assistance publique dans leurs rapports avec l'extinction des maladies vénériennes", ett arbete, som säkert i sin mån bidragit till att detta ämne blef upptaget till diskussion vid nämnde internationela läkaremöte. Uppställandet af denna fråga på programmet hade framkallat ett ej obetydligt antal arbeten, bland hvilka flera rätt vidlyftiga, så att de endast

i största korthet kunde refereras af sina författare vid de 2 sessioner, som på förhand voro bestämda för frågans behandling. Denna tid var naturligtvis alltför knapp för att kunna underkasta de olika förslagen en grundlig pröfning och ur dem taga ut det i praktiskt hänseende dugligaste. Under sådana förhållanden framställdes af en bland medlemmarne ett af allmänt bifall mottaget förslag att mötet, på det ej dess rådpläningar öfver ett så viktigt ämne måtte blifva utan resultat, skulle bland sina deltagare utse en komité, hvilken skulle bemyndigas att sedan mötet åtskiljts fortsätta dess arbeten och bringa saken till det önskade målet. Denna komité sammansattes af 27 personer från de fleste vid mötet representerade länder och stater i Europa och Amerika; i dess namn afgafs af dess referenter, CROCQ i Brüssel och ROLLET i Lyon, en berättelse öfver alla de förslag till en allmän och internationel prophylax mot de veneriska sjukdomarne, hvilka förslag vunnit congressens bifall och som framställa sådana åtgärder, hvilka komitéen ansåg lämpliga att anbefalla de olika staternas regeringar att vidtaga mot dessa sjukdomars utbredning. Den 30 April 1869 beslöt denna komité att till Frankrikes utrikesminister öfverlemna en adress med anhållan om hans medverkan för åstadkommande af en internationel konferens, i likhet med hvad fordom skett beträffande karantäner och sedan 1866 egt rum i afseende på choleran, för att ordna de veneriska sjukdomarnes prophylax i öfverensstämmelse med det internationela läkaremötets förslag.

Om samhällets rättighet och skyldighet att skydda sig mot prostitutionens skadliga följder.

Frågan om präventiva åtgärder mot de veneriska sjukdomarne sammanhänger på det närmaste med prostitutionen så till vida, som denna onekligen är härden och medelpunkten för dessa sjukdomars utbredning. Då man forskar

efter deras uppkomst och söker att följa deras spår stöter man vid hvarje steg på prostitutionen. Men den moderna prostitutionen kan endast rätt bedömas på grund af den historiska utvecklingen från äldsta tider och blott med kännedom om denna kunna dess verkningar med framgång bekämpas. Digra volymer i detta ämne hafva redan länge sedan sett dagen, hvarföre vi torde kunna anse oss berättigade antaga såsom bevisadt att prostitutionen är ett nödvändigt ondt, som ingen lagstiftning kan utrota, en nödvändig skuggsida af våra sociala förhållanden. Frågan blir då: Huru skall samhället förhålla sig emot prostitutionen? eller med andra ord: kan samhället beröfva de prostituerade den individuella friheten, hvilken med skäl måste anses såsom en medborgares dyrbaraste rättighet? Betrakta vi förhållandena i olika länder så finna vi huru tvenne alldeles motsatta åsichter gjort sig gällande. I de fleste existerar absolut förbud mot prostitutionen, som i lagen är belagd med straff, i England deremot nästan absolut frihet, oaktadt man der under de sednare åren nödgats i viss mån frångå denna grundsats. Visserligen privilegierar lagen i England ej prostitutionen eller prostitutionshuset, men Habeas-Corpus-Akten hindrar polismyndigheten att intränga i de prostituerades boningar och bordellerna, så länge ej den allmänna säkerheten eller ordningen är i fara. Mer än i något annat land håller man här på individens frihet, som anses utgöra detta lands fastaste grundpelare. Men någon absolut frihet gifves ej; hvarje ordnadt samhällslif fordrar att dess medlemmar underkasta sig vissa inskränkningar i sitt görande och låtande, hvilkas utsträckning bestämmes af samhällsfördraget. Der utöfvandet af min frihet kommer i strid med en annan persons rättighet, der ålägger mig pligten såsom medborgare att afstå från densamma; i annat fall råkar jag i collision med lagen. Lättast kommer man på det klara med prostitutionsväsendet om man fasthåller den grundsats, att hvarje samhällsmedlem har rättighet att göra med

sin kropp hvad honom för godt synes, så framt derigenom ej uppstår skada för någon annan. Så kan t. ex. ingen hindra en person att bära hand på sig sjelf och förkorta sitt lif och hela vår tidsrigtning motsätter sig hvarje straffbestämmelse för försök till sjelfmord. Den som beslutar att afskudda sig lifvets fjettrar är endast skyldig sig sjelf och den eviga rättvisan räkenskap för sin handling, men på den döda kroppen skall samhället ej söka hämnas genom en vanärande begrafning. Till följe häraf kan prostitutionen visserligen ur moralisk synpunkt utsättas för spott och förakt, men ur juridisk synpunkt kan den ej förbjudas. Deremot har samhället skyldighet att skydda sina medlemmar mot den skada, som tillfogas dem genom prostitutionen. Denna skada träffar antingen den allmänna sedligheten eller sundheten genom den förargelse eller de sjukdomar prostitutionen åstadkommer. I och för sig är således prostitutionen och den prostituerade ej föremål för straff utan endast såvida de åstadkomma skandal eller en smittosam sjukdom. Lagens straffbestämmelser mot prostitutionen böra derföre strykas ut. Men mera härom längre fram.

Hvarje stat låter sig angeläget vara att skydda sina undersåter mot smittosamma sjukdomar, ty det är dess pligt att på möjligaste bästa sätt äfven sörja för medborgarnes fysiska välbefinnande och det torde vara klokare att söka hindra en sjukdom än att först då bekämpa den, när den redan existerar. Derföre vidtagas åtgärder mot choleras införande och utbredning; derföre är vaccination påbjuden; derföre hålles karantänsinrättning mot pesten och vidtagas andra mått och steg mot smittosamma sjukdomar. Skulle man då ej också hafva rättighet att söka förekomma en sjukdom sådan som syphilis, hvilken icke allenast sätter den enskildes helsa på spel utan sträcker sina förstörande verkningar till hela generationer, undergräver deras lifskraft och angriper den oskyldige lika väl som den skyldige? Man låter i vissa länder, t. ex. Bayern,

4 gånger årligen undersöka alla hundar för att förebygga hydrophobi, som dock är en ganska sällsynt sjukdom, men i samma land låter man befolkningen under myndigheternas ögon och med deras vett och vilja impregnera sig med det syphilitiska giftet. Vi anse utom allt tvifvel att samhället har både rättighet och skyldighet att söka förekomma de faror, för hvilka prostitutionen utsätter den allmänna sundheten och moralen.

Om prostitutionen, den hemliga och den af sundhetspolisen öfvervakade.

Enligt Pariser-läkaremötets enstämmigt uttalade åsigt är det verksammaste medel mot spridandet af de veneriska sjukdomarne och den enda utväg, af hvilken man kan hoppas någon kraftigare verkan, att ordna och öfvervaka prostitutionen genom att strängt förfölja den hemliga och tvinga dem, som öfverlemna sig åt den, att låta inskrifva sig och undergå reguliera sundhetsbesigtningar. Till och med de flesta läkare från England instämde i denna åsigt och ansågo de prostituerades inregistrering och upprepade besigtning såsom en nödvändighet. Statistiken visar nemligen att frekvensen af de veneriska sjukdomarne står i direkt förhållande till de präventiva åtgärderna, så att ju sämre dessa sednare äro desto större är antalet infectioner och tvärtom, äfvensom att det är den hemliga, af polisen ej öfvervakade, prostitutionen, som lemna den betydligt större contingenten af smittade och de mest grava åkommorna. För sådana statistiska uppgifter erbjuda garnisons-soldaterna de mest gynsamma vilkor, emedan de äro af nästan samma ålder, lefva under samma hygieniska inflytelser och vanligen ådraga sig sina åkommor bland den lägre klassens befolkning och den hemliga prostitutionen, och då man känner garnisonens numerär och antalet till sjukhus afpolletterade så kan man alltid exakt bestämma

antalet infectioner i förhållande till den effektiva styrkan. Helsotillståndet inom garnisonen kan äfven tjena till att bedöma och med hvarandra jmföra större städer i samma land beträffande de veneriska sjukdomarnes utbredning. Dylika uppgifter visa att bland garnisonstrupperna i Lyon, Bordeaux, Marseille och Brüssel förekommer af venerisk sjukdom 1 fall på 15 man, i Strassburg 1 på 17, i Paris endast 1 på 30, under det i Stockholm antalet af dem, hvilka under åren 1861—1865 för första gången voro för venerisk sjukdom intagne på Allmänna Garnisonssjukhuset i medeltal uppgick till 1 på 10,5 af garnisonens styrka. I Storbrittanien, der åtminstone ända till de sednaste åren alls inga präventiva åtgärder varit vidtagna, utan prostitutionen haft fria tyglar, visade arméen under 1862 och 1863 i medeltal omkring 32 procent smittade och 1864 omkring 29 procent, under det den i Frankrike endast hade 11 och i Belgien, der sundhetsbesigtningarne äro allmännare i bruk och med större noggrannhet utföras samt sundhetspolisen utvecklar en större verksamhet i förföljandet af den hemliga prostitutionen, antalet smittade successivt gått ned från 9,8 till 7,2 procent, enligt en af VLEMINCKX, som då var generalinspectör öfver sundhetsväsendet inom Belgiska arméen, publicerad statistik öfver dem, hvilka inom de 10 förnämsta garnisonerna blifvit, såsom behäftade med venerisk sjukdom, intagna till vård på sjukhusen. Dessa siffror omfatta icka allenast syphilitiska affectioner utan äfven lindrigare åkommer såsom enkel chancre och gonorrhé.

Den s. k. hemliga prostitutionen går ty värr i större städer i jemna steg med civilisationen, och näringsfriheten, så välgörande i allmänhet, spelar en vigtig rôle i afseende på prostitutionens tillväxt. Det torde numera kunna anses utom allt tvifvel att det är den hemliga prostitutionen, hvilken är den egentliga källan till de veneriska sjukdomarne och som eger den öfvervägande andelen i deras spridande. Det är visserligen sannt att sundhetsbesigtningarne ej lemna någon absolut garanti mot smittan, ty besigt-

ningen kan ju inträffa med slutet af incubationstiden för t. ex. den infecterande chancren, men lika säkert är att då en inskrifven qvinna vid de första tecken till sjukdom, för hvarje ulceration, för hvarje muco-purulent secretion remitteras till sjukhuset, hon ej kan sprida sjukdomen såsom en hemligt prostituerad, hvilken kan under månader och halfva år utbreda den till ett högst betydligt antal. På hvarje besigtningbyrå förekomma också verkliga prakt-exemplar af illa smittade individer, tillhörande den hemliga prostitutionen.

I Paris tillhör det stora flertalet af prostituerade den hemliga prostitutionen. Den 1 Januari 1867 utgjorde antalet inskrifna 3,862 och om man frånräknar dem, som voro häktade, dömda till straffarbete, intagna på sjukhus, försvunna etc., så återstå på besigtning 3,167 och ungefär lika stort (3,309) har antalet i medeltal varit under decenniet 1857—1866. Af de inskrifna 3,862 voro 1,413 på bordeller (maisons de tolerance) och 2,449 ensamt boende (filles isolées). Man räknade år 1866 i Paris 172 maisons de tolerance; dessa hafva år efter år minskats under det de ensamt boende ökats. Antalet af sådana qvinnor, hvilka kunna anses vådliga för allmänna sundheten, kan naturligtvis endast approximativt bestämmas, men uppskattas efter en låg beräkning af M:r LECOUR, Chef de Bureau des Moeurs, till minst 30,000, ett antal, hvilket i ganska betydlig grad ökades under sista världsexpositionen och som snarare måste anses för lågt än för högt då man tager i betraktande att redan 1802 polisministern uppskattade antalet prostituerade i Frankrikes hufvudstad till samma siffra. Antalet inskrifna, kontroll underkastade, qvinnor är således relativt ringa och den som sett den stora skara af qvinnor i affichanta toiletter och med prostituerades hela skick och utseende, hvilka man förr mötte i tusental på offentliga platser och promenader, företrädesvis Champs Elysées och Grand Boulevard, der de hvarje afton sutto framför kaféerna, kunde ej gerna tro annat än att de till-

hörde de inskrifnas antal. Så var emedlertid ingalunda förhållandet. Alla dessa kvinnor bilda den talrikaste kategorien af de prostituerade i Paris, de s. R. filles in-soumises, d. v. s. lösaktiga kvinnor, hvilka polisen emot deras vägran ej anser sig kunna låta inregistrera. I allmänhet äro de minderåriga d. v. s. de hafva ännu ej uppnått sitt 21 år och Art. 334 i Code penal stadgar strängt ansvar för hvar och en, som uppmuntrar eller gynnar osedligheten hos minderåriga (under 21 år), hvarföre de ej få vistas på bordellerna och endast i undantagsfall inregistreras. Till större delen från departementerna hafva dessa kvinnor kommit till Paris för att söka tjänst; väl hunna dit förlora många af dem lusten till arbete och under de skadliga inflytelser, som ej dröja att göra sig gällande och de frestelser, för hvilka de ständigt äro utsatta, i förening med den allmänna benägenheten för nöjen och lyx i toiletter, komma de snart in på lastens bana. Enligt en af D:r LE FORT, läkare vid Hôpital du Midi, uppgjord statistik voro bland 13,818 kvinnor, hvilka såsom hemfallna åt lösaktighet arresterats på gator, promenader och offentliga förlustelseställen under en tid af 6 år (från 1861 till 1867), 3,728 d. v. s. omkring 27 procent smittade, då deremot bland de inskrifna antalet af smittade varierar mellan $\frac{1}{2}$ och 2 procent, 236 voro behäftade med andra sjukdomar och skickades till sjukhusen samt 1,131 till korrektions- och arbetshusen, hufvudsakligen till S:t Lazare, och endast 1,549 infördes på de prostituerades lista. Deremot reklamerades ej mindre än 7,217 såsom minderåriga af föräldrar och släktingar, dock ingalunda i sedlighetens intresse utan för att fortsätta yrket och tjena dessa personer till inkomstkälla.

I Strassburg var antalet smittade af den hemliga prostitutionen 83 procent ända till år 1853, då en reorganisation af polisen skedde, som hade till följd ett noggrannare öfvervakande af prostitutionen; redan följande året nedgick antalet till 73, 1855 till 50 och 1856 till 32 pro-

cent. En tableau öfver resultatet af sundhetsbesigtningarne i Bordeaux på de inskrifna och dem, som tillhöra den hemliga prostitutionen, visar för en period af 9 år (1858—1866) att då bland de inskrifna procenten af smittade under åren varierade mellan 1 och 2,2 så uppgick den för den andra kategorien till lägst 20,3 och högst 49,2 (detta sednare höga antal var året innan sundhetsväsendet reorganiserades). I Lyon förekommer bland de inskrifna 1 sjukdomsfall på 69. undersökta, bland den hemliga prostitutionen deremot 1 på 7. I Christiania är det 1 på 25 af de inskrifna och 1 på 4 af den andra klassen.

Förhållandena i München lemna ett godt tillfälle att observera den hemliga prostitutionens inverkan, i jämförelse med den af polisen öfvervakade, på utbredningen af veneriska sjukdomar i en stor stad. Ända till 1861 visade sjukdomen der föga så väl extensitet som intensitet; der funnos endast få offentliga bordeller och dessa öfvervakades noga af polisen. Hvarje offentlig kvinna, hvilken vid sundhetsbesigtningarne, som ofta repeterades, befanns smittad blef omedelbart remitterad till sjukhus; endast ett ringa antal fall af syphilis observerades så väl i enskild praktik, som på de civila och militära sjukvårdsinrättningarne och i allmänhet mindre svåra fall än annorstädes. Detta gynsamma förhållande med afseende på sjukdomens utbredning förändrade sig nämnda år (1861), då Bayerns Abgeordneten-Haus voterade en ny lag, enligt hvilken alla, som drefvo prostitutionen såsom yrke, äfvensom de, hvilka hos sig hyste prostituerade kvinnor, gjorde sig förfallna till svårt straff (fängelse från 1 månad till 2 år). Följderna häraf läto ej länge vänta på sig; bordellerna stängdes men prostitutionen förminskades derföre ej; den endast sökte dölja sig och blef derigenom mera vådlig. Unga flickor funnos efter denna tid mycket oftare smittade än förut men det var dock hufvudsakligen antalet af smittade karlar, intagna till vård på sjukhusen, hvilket i betänklig grad

ökades, sedan sundhetsbesigtningarne för prostituerade kvinnor upphörde. På sjukhusen i München vårdades

Från 1 Okt. 1859 till 1 Okt 1860	633	karlar,	341	qvinnor.
» » » 1860 » » » 1861	667	»	322	»
» » » 1861 » » » 1862	1,003	»	318	»
» » » 1862 » » » 1863	1,116	»	370	»
» » » 1863 » » » 1864	1,071	»	274	»
» » » 1864 » » » 1865	1,034	»	379	»
» » » 1865 » » » 1866	1,456	»	378	»

Dessa siffror ådagalägga att antalet karlar, behäftade med venerisk sjukdom och intagna till vård på sjukhusen i München, ökats år 1866 till mer än det dubbla mot hvad det var 1861, under det antalet inkomna kvinnor är i det närmaste detsamma som vid den tiden, ett förhållande, som finner sin förklaring deruti, att de prostituerade kvinnorna ej mera öfvervakas af polisen eller äro underkastade sundhetsbesigtningar och i händelse af smitta genast skickas till sjukhus, utan dölja sig, ej söka vård samt utbreda smittan åt ett mångdubbelt större antal. På samma gång dessa förhållanden visa den hemliga prostitutionens skadliga inverkan visa de också att stränga straffbestämmelser ej hindra prostitutionen utan göra den mera hemlig och i samma mån mera farlig.

Den Österrikiska Kejsarstaden lemnar det mest slående bevis för hvarthän man kommer med föråldrade åsigter under påtryckning af klerikala inflytelser och med teorier, som på det ojäfaktigaste vederläggas in praxi. Man ville i Wien utrota prostitutionen genom repressiva åtgärder och tillslöt därför de offentliga bordellerna, men man vann dermed ingenting annat än att den hemliga prostitutionen uppträdde i den största utsträckning och på det mest tygelösa sätt. I Wien finnas enligt officiella uppgifter minst 20,000 kvinnor, som kunna anses vådliga för allmänna sundheten, och denna siffra är sannolikt mycket för lågt beräknad. Inga af dessa äro inskrifna eller underkastade sundhetsbesigtningar; der finnas inga tillåtna bordeller men

en mängd hemliga, hvilka äro i sådant skick, att det med säkerhet påstås att minst tre fjerdedelar af dem, som fre-
 qventera dessa ställen, smittade lemna dem. Den enda
 åtgärd, som från polisens sida vidtages mot prostitutionen,
 är att den tid efter annan anställer en nattlig razzia, hvar-
 vid ett större eller mindre antal liderliga qvinnor uppbrin-
 gas, men dessa jagter synas ej utöfva den ringaste verkan
 till förminskande af prostitutionen; lik hydran höjer den
 straxt sitt hufvud. Så kan man med skäl säga att Wien
 mer än någon annan stad i Tyskland, ja kanske i hela
 Europa, företer bilden af den minst öfvervakade och mest
 tygellösa prostitution. Man behöfver blott hafva sett dessa
 på stadens mest besökta ställen, på Stefansplatsen, am
 Graben, i Kärntner- och Rothenthurmstrasse hvarje afton
 återkommande demi-monde-parader för att inse hvilket
 skadligt inflytande de måste utöfva på den allmänna mor-
 alen. Förhållandet inom de öfriga städerna i Österrike
 äfvensom i Bayern är ej stort bättre men i Wien och
 Pesth uppnår det sin culminationspunkt. Under sådana
 omständigheter kan man ej undra öfver att de veneriska
 sjukdomarne i Österrike och särskilt i Wien vunnit en så
 allmän utbredning. De civila sjukvårdsinrättningarne äro
 öfverfyllda med dylika patienter, många gånger med de
 svåraste sjukdomsformer; på många militärsjukhus är det
 just den syphilitiska afdelningen, som året igenom är star-
 kast anlitad; på barnpolyklinikerna ser man barn med here-
 ditär syphilis i stora skaror.

Tid efter annan har emellertid frågan om prostitu-
 tionsväsendets ordnande der dykat upp men alltjemt har
 det lyckats hufvudsakligen de klerikala partiets inflytelser
 att få den undertryckt. I Juni 1868 afgaf Sanitetssek-
 tionen af Wiener Gemeinderath sitt Betänkande i ämnet
 med uppställande af följande grundsatser:

1. Samtliga prostituerade qvinnor böra undergå sund-
 hetsbesigtning två gånger i veckan af särskilda för detta

ändamål anställda läkare och efter hvarje besigtning erhålla bevis om sitt helsotillstånd.

2. Vid de särskilda handverks- och arbetsföreningarne böra anställas läkare, som lemna medlemmarne fri vård och vid inträffande fall af venerisk sjukdom remittera dem till sjukhus.

3. Soldater och manskap i kaserner böra oftare undersökas, äfvensom de, hvilka vistas i fängelser och straffinrättningar.

4. Försvarslösa och kringstrykande personer af båda könen, hvilka upptagas eller häktas af polisen, skola underkastas sundhetsbesigtning och om de befinnas smittade sändas till sjukhus.

5. Sjukhusdirektionerna skola vara förbundne att intaga smittade personer till vård på sjukhusen.

6. Då kostnaderna för sjukes vård utsökas hos kommuner eller enskilde personer får ej namnet utsättas på sjukdomen, för hvilken den ifrågavarande personen vårdats, emedan erfarenheten visat att många med venerisk sjukdom behäftade blott derföre sky att söka sjukhusvård, att de frukta att det skall blifva bekant hvilken sjukdom de haft.

7. Alla personer af båda könen, hvilka med vett och vilja sprida veneriska sjukdomar, göra sig förfallna till strängt ansvar.

8. Öfvervakandet af dessa föreskrifters tillämpning tillhör polismyndigheten.

9. Särskilda sjukhus och herbergen för försvarslösa, smittade personer böra ej inrättas, utan desse intagas till vård på de offentliga sjukvårdsanstalterna.

Samtidigt med att Sanitetssektionen afgaf detta betänkande vände sig Krigsministeriet till Inrikesministeriet med anhållan att detta skulle göra sitt inflytande gällande för att få prostitutionsväsendet ordnadt, så att det ändtligen synes som om denna i sanitärt hänseende så viktiga fråga i Wien skulle blifva föremål för åtgärder i likhet med hvad som skett i större städer i de flesta andra länder,

sedan numera genom konkordatets upphäfvande ett af de viktigaste hindren blifvit undanröjdt.

Det kan numera anses såsom bevisadt, att, öfverallt der prostitutionen är lemnad åt sig sjelf och ej öfvervakas, den hemliga mer och mer griper omkring sig och de verneriska sjukdomarne i samma mån ökas samt att dessa sjukdomar minskas på de ställen der de prostituerade äro underkastade ett lämpligt prostitutionsreglemente, sundhetsbesigtningar tillräckligt ofta och noggrannt verkställas och sundhetspolisen öfvervakar prostitutionen genom att strängt förfölja den hemliga; hvarje slapphet eller efterlåtenhet från dess sida i detta hänseende åtföljes alltid af en tillökning i antalet infectioner. I allmänhet kan man säga, hvilket ock visas af den militära statistiken, att om sundhetsbesigtningar äro nödvändiga på prostituerade kvinnor detta i främsta rummet gäller garnisons- och sjöstäder.

Om offentliga prostitutionshus, s. k. bordeller.

Till åtgärder för prostitutionens öfvervakande och ordnande hörer äfven inrättandet af bordeller. Denna fråga har tid efter annan varit bragt å bane äfven inom vårt land men hvarje gång fallit för de invändningar, som mot densamma blifvit framställda ur den allmänna moralens synpunkt. För vår del kunna vi ej inse giltigheten af dessa invändningar. Af de stränga moralpredikanter, hvilka anse att man bör förfölja och utrota osedligheten hvar och när den anträffas och som mena att prostitutionens tolererande är detsamma som att legalisera osedligheten, är det naturligtvis fullt consequent att fördöma inrättandet af bordeller; men då man ser att prostitutionens historia i alla tider och alla länder tydligt ådagalägger att den är ett nödvändigt ondt, som ej genom några repressiva åtgärder kan utrotas och att tolererandet och öfvervakandet af densamma är den enda åtgärd, som kan vidtagas för att så mycket

som möjligt minska det onda, så må måste man äfven i inrättandet af bordeller se ett medel till vinnande af detta mål. Der bordeller finnas, hvilka så mycket som möjligt stå i förhållande till folkmängdens storlek och dess olika klasser, der kan polismyndigheten i betydlig grad inskränka antalet ensamt boende prostituerade och den hemliga prostitutionen. De på bordeller varande prostituerade äro underkastade en sträng tukt och vissa stränga ordningsreglor, vistas inom en inskränkt krets och visa sig sällan ute, då det deremot just är de ensamt boende, som genom sitt uppträdande på gator och offentliga platser väcka förgelse och skandal. Den frihet, hvilken de ensamt boende prostituerade ega, är en hufvudsaklig orsak att prostitutionen så raskt griper omkring sig; för deras lockelser falla många unga flickor ett offer, hvilka aldrig skulle trädt inom dörrarne af ett bordell. Genom bordellerna blir prostitutionen faktiskt prostituerad; bordellerna äro hvad de böra vara och aldrig få upphöra att vara, en verklig skiljemur mellan sedlighet och osedlighet, varningstaflor för den qvinliga ungdomen. Der prostitutionen ej faktiskt är prostituerad der antager den hemliga en allt större och större utsträckning och bemäktigar sig samhällets alla kretsar. Man kan i många större städer, t. ex. Wien, se huru den hemliga prostitutionen uppträder i en konstlad nimbus under alla former, gestalter och förklädnader och det synes nästan som voro den nära att vinna allmän borgarerätt, enär knapt någon finner det anstötligt att på offentliga platser uppträda vid sidan af en hemligt prostituerad. Man må ej föreställa sig att bordellerna göra prostituerade; från deras sida är den qvinliga ungdomen ej utsatt för förförelse, enär enligt alla både äldre och nyare bordellreglementen tillträde dit endast lemnas åt redan förförda och prostituerade kvinnor och detta först efter sundhetspolisens medgifvande och det dessutom är vid strängt ansvar och förlust af rättigheten förbjudet att hysa någon annan än der boende kvinnor.

Men det är äfven ur sanitär synpunkt, som vi tillstyrka inrättandet af bordeller, der personalen bättre kan öfvervakas och sundhetsbesigtningar oftare verkställas, så att man med skäl kan säga att om också ingen absolut säkerhet gifves mot den veneriska smittan så lemna dock bordellerna en långt större garanti än de ensamt boende kvinnorna. De statistiska uppgifterna från alla större städer i utlandet visa ock att antalet smittade kvinnor på bordellerna är mindre än bland de ensamt boende. Paris ensamt gör härifrån ett undantag, i det antalet smittade på maisons de tolerance uppgifvas vara 2 procent, då det deremot hos filles isolées endast uppgår till $\frac{1}{2}$. Denna statistik är emedlertid otillförlitlig, enär den bland filles de maisons de tolerance upptager alla kvinnor i de sämsta nästen och de delar af staden, som 1859 annexerades, hvilka kvinnor i följd af dessa ställens aflägsna läge endast hvar fjortonde dag i täckta vagnar föras till Bureau des Moeurs i Prefecture de police för att undergå sundhetsbesigtning, och den åtgärd, som administrationen med anledning af detta förhållande vidtagit att låta besigtiga bordellflickorna en gång i veckan men de ensamt boende endast hvar fjortonde dag, har tydligen sin grund i de materiella svårigheterna vid de sednares anordnande och olägenheten att oftare på en enda punkt samla ett så stort antal prostituerade kvinnor. Enligt uppgifter af D:r LE FORT från Hôpital du Midi hade af smittade karlar 58,3 procent erhållit smittan af kvinnor, som ej voro underkastade sundhetsbesigtning, under det bordellerna endast lemnade en contingent af 18 procent.

Bordellernas nödvändighet visas äfven på ett i ögonen fallande sätt af förhållandena i åtskilliga länder, der de under vissa tider varit stängda. I Frankrike, Spanien, Portugal och Preussen hafva, så väl för längre tid tillbaka som ock under sednare tider, försök gjorts att tillsluta bordellerna, men hvarje gång hafva de derigenom framkallade olägenheterna gjort det nödvändigt att åter öppna

dem. Dessa olägenheter voro öfverallt desamma och såsom ett exempel vilja vi anföra Berlin, der från år 1846 bordellerna upphäfdes. (De infördes sedan 1851—1852, men enligt ett år 1854 utkommet påbud skulle de åter vara stängda före början af 1856.) Dessa olägenheter voro:

1. Antalet ensamt boende prostituerade ökades i betydlig grad.

Under det att 1845 (året innan bordellerna tillslötos) blott 600 prostituerade qvinnor voro i polisen inregistrerade hade detta antal redan år 1847 ökat till 1,250.

2. Den syphilitiska sjukdomen vann en större utbredning och malignitet så väl bland den civila som militära befolkningen.

År 1845 behandlades på Charitéen 1,225 med syphilitisk sjukdom behäftade, då deremot 1847 antalet var 1,814. Antalet underhållsdagar, som i medeltal för hvarje sjuk under förra året endast var $34\frac{2}{3}$, hade under det sednare stigit till $43\frac{1}{2}$, hvilket visar att åkommorna i allmänhet voro af gravare beskaffenhet. Ett likartadt förhållande visade sig på de militära sjukvårdsinrättningarne. Från början af 1844 till Juni 1845 vårdades der 551 personer med i medeltal 17 underhållsdagar, då under lika lång tid efter bordellernas upphörande (från början af 1846 till Juni 1847) voro intagna 678 med 23 underhållsdagar. Antalet genom syphilitisk sjukdom otjenstbara soldater tilltog under de följande åren (1848—1849) till den grad, att arméens öfverbefälhafvare såg sig föranlåten att, med anledning af den öfverhandtagande sjukdomen, göra framställning hos polischefen att bordellerna åter måtte öppnas under sträng uppsigt från sundhetspolisens sida.

3. Den allmänna sedligheten försämrades.

4. Den hemliga prostitutionen tilltog i ovanliga dimensioner.

5. Antalet oäkta barn ökades.

6. Allmänna ordningen och säkerheten stördes oftare.

Förhållandena i München efter bordellernas tillslutande år 1861 lemna äfven, såsom förut är nämndt, talande bevis för de veneriska sjukdomarnes tilltagande i utbredning och malignitet.

Antalet bordeller står i omvänt förhållande till den hemliga och gatuprostitutionen; åtminstone visar erfarenheten från alla större städer att i den mån bordellerna ökats, i samma mån har den hemliga prostitutionen och de ensamt boende prostituerade minskats. Der inga tolererade bordeller finnas der äro hemliga sådana i mängd och der lemna den hemliga prostitutionen den största contingenten och just denna är det, som utsätter den allmänna moralen och sundheten för de största farorna.

Inom vårt eget land hafva vi städer, der 4—5 och ännu flera prostituerade qvinnor bo i samma lokal, hvilken blifvit förhyrd af en värdinna, som vanligen af dem betingar sig en ganska hög afgift för dagen. Detta är i grund ej annat än tolererade prostitutionshus med den väsendtliga skillnad att de ej äro underkastade de i bordellreglementena stadgade ordningsreglor och straffbestämmelser, hvilka onekligen hafva ett välgörande inflytande. Såsom dessa hus äro inrättade kan man med skäl påstå att de göra mera skada än nytta, i främsta rummet ur den allmänna sedlighetens, men äfven ur den allmänna sundhetens synpunkt.

Många hygienister, som förut varit emot inrättandet af bordeller, hafva, sedan de under längre tid haft tillfälle att jemföra verkningarne af prostitutionen på de ställen, der sådana hus funnits, med dem der de saknats, i sina skrifter afgjort uttalat sig för dem. Såsom exempel må endast nämnas prof. CARL RECLAM i Leipzig, PAPPENHEIM m. fl.

Vi skola tillåta oss anföra några yttranden af författare i detta ämne:

POTTON *) säger: "I stället för att vara concentrerade på en punkt såsom i bordellerna, der de prostituerade strängt öfvervakas, förlora de sig, der bordeller ej finnas, i massan af folket. Genom denna uppblandning förlora sederna mer och mer deras ursprungliga renhet och den närvarande generationen lemnar den kommande ett sorgligt arf". PARENT-DUCHATELET yttrar: "Det är myndigheternas pligt att öfvervaka de prostituerade, genom alla möjliga medel söka att minska de genom prostitutionen uppkommande olägenheter, icke låta den offentligen framtråda utan bannlysa den till de aflägsnaste vrår, kort sagdt, genom bordellerna göra dess tillvaro så omärklig som möjligt. Bordellerna äro en nödvändighet för folkrika städer".

Bland de åtgärder till de veneriska sjukdomarnes hämmande, hvilka blifvit föreslagna af den komité, som af société impériale de médecine de Lyon för några år sedan nedsattes, var äfven att, så vidt möjligt är, minska antalet isolerade publika qvinnor genom att öka antalet bordeller, der uppsigten är lättare och de prostituerade böra kunna lefva under bättre hygieniska förhållanden, förutsatt att dessa hus ställas under den noggrannaste tillsyn.

Då vi sålunda förorda inrättandet af bordeller såsom ett medel att till en viss grad förekomma och minska de genom prostitutionen uppkommande olägenheter och de veneriska sjukdomarne, vilja vi uttryckligen framhålla att detta endast sker under den förutsättning att de från polisens sida strängt öfvervakas, sundhetsbesigtningarne ofta repeteras och att de äro underkastade ett lämpligt reglemente, så att ingen concurrens uppstår med hemliga bordeller. Det är också endast för större och folkrikare städer, som man kan säga att de äro outhärliga; i mindre städer torde prostitutionen sällan få den utbredning att den ej skulle kunna tillräckligt öfvervakas dem förutan.

*) De la prostitution et de ses consequences dans les grandes villes, en particulier dans la ville de Lyon, Paris 1842.

Om sundhetsbesigtningar på karlar.

Länge har den frågan diskuterats huruvida de veneriska sjukdomarne hos karlar hafva ett centrum för propagationen liksom prostitutionen hos kvinnorna samt om den allmänna sundheten skulle kunna vinna någon fördel af åtgärders vidtagande i denna riktning. Den förr herrskande åsigten att, då dessa sjukdomar utbreda sig genom könsumgänget, det vore tillräckligt att vidtaga åtgärder mot det ena könet för att äfven befria det andra från dem, var en lika falsk som till sina följder farlig grundsats. De stående arméerna, örlogs- och handelsmarinen utgöra med sin ständiga tillväxt sedan detta århundrades början en af de verksamaste propagationshärdar för de veneriska sjukdomarne och man kan säga att dessa sjukdomars historia står i sammanhang med alla sedan femtonde århundradet företagna större militära expeditioner. Genom Carl den åttendes Italienska fälttåg och det krig mellan Europas större nationer, som derpå följde, blef sjukdomen mer och mer utbredd. Europa har sedan blifvit ett infectionscentrum för de andra verldsdelarne; genom Europeiska länders mariner och hvalfiskfångare har den blifvit förd till Australien och många andra orter, der den förut var okänd. De Franska expeditionerna till Afrika, Krim, China och Mexico bevisa dock att i allmänhet till Frankrike införas flera fall af veneriska sjukdomar än som derifrån exporteras. Utbytet af veneriska sjukdomar mellan Englands marin och de länder, den besöker, visas med stor noggrannhet af officiella statistiska uppgifter; enligt dessa är det en stor skillnad beträffande dessa sjukdomar bland manskapet vid de olika stationerna i Kanalen, Medelhafvet, Nord-Amerika, Vestindien, Stilla hafvet, Afrikas Vestkust, Goda Hoppsudden, Ostindien, China, Japan och Australien. China och Japan intaga främsta rummet och kunna för nävarande anses såsom verdens svåraste infectionshärdar, härrörande deraf att i

dessa länder prostitutionen icke allenast är fri utan äfven uppmuntras från statens sida, som deraf drager fördel, och det har gått så långt att England, som i sitt eget land först på sednare åren börjat vidtaga åtgärder mot de veneriska sjukdomarne, ansett sig böra i förening med andra Europeiska makter hos Japanesiska myndigheterna göra framställning om införande af en slags inspection öfver de prostituerade, hvilken sedan 1866 eger gällande kraft under tillsyn af en läkare i Engelska marinen. (Det är emellertid ej utifrån som England hufvudsakligen hemtar de veneriska sjukdomarne; det har inom sig en kraftig härd för dem, hvilket bäst bevisas deraf, att antalet sjuke inom arméen visar en större proportion än inom marinen under samma år.)

En af de viktigaste prophylaktiska åtgärder mot dessa sjukdomars spridning bildar derföre stadgandet om repeterade sundhetsmönstringar, genom hvilka man förvissas om helsotillståndet hos alla de klasser af befolkningen, öfver hvilka myndigheterna ega att utsträcka sin administrativa uppsigt, såsom soldater, sjömän, fångar, försvarslöse, kringstrykande personer etc. Sundhetsmönstringarne inom arméen och flottan äro redan i principen tillämpade inom ett stort antal länder på continenten; i Belgien handhafvas de med synnerlig omsorg. Ett cirkulär föreskrifver att hvarje med venerisk sjukdom behäftad soldat, som intages till vård på garnisonssjukhusen, skall tillfrågas om den kvinnas namn och bostad, af hvilken han blifvit smittad, hvilka uppgifter genast meddelas myndigheterna för den angifna kvinnans uppsökande och förpassande till sjukhus. Samma föreskrift gäller inom den Franska arméen. Emellertid synas åsigtarna vara mycket delade om de praktiska resultaterna af en sådan åtgärd; under det den i Belgien uppgifves medföra synnerligen god nytta och verksam samt bidra till upptäckande af smittade kvinnor, visar erfarenheten från andra ställen ett mindre gynnsamt resultat, i det soldaterna dels ej vilja, dels ej kunna lemna

dylika uppgifter. Af 370 i Bordeaux inskrifna qvinnor, hvilka i medeltal af 7 år blifvit befunna smittade på 26,175 besigtningar, hade de upplysningar och anmälningar, som lemnats af soldaterna, ej varit till nytta mer än i 5 fall hvarje år. Visitationerna ske i Frankrike en gång i månaden samt dessutom vid hvarje uppbrott och för enskilda vid hvarje längre permissions början och slut. Af diskussionen vid Parisercongressen framgår emellertid tydligt att dessa föreskrifter ingalunda strängt tillämpas öfverallt, och DIDOT, hvars officiella ställning sätter honom i tillfälle att noga känna förhållandena inom arméen, säger i sin "Etude statistique sur la syphilis dans la garnison de Marseille, 1866" att detta särskildt i de mindre garnisonerna ej är fallet, der sundhetsbesigtningarne ej verkställas noggrannt, utan endast såsom en tom formalitet. Mönstringarne med flottans manskap synas utföras med större omsorg. Hvarje matros eller varfsarbetare blir vid ankomsten till hamn underkastad en särskild undersökning och i händelse af smitta ofördröjligen skickad till sjukhus. Dessutom anställas reguliera sundhetsbesigtningar med korta mellantider; vid afsked och permission vidtagas samma försigtighetsmått. Ingen marinsoldat får sin marschruta, hvilken tjenar honom såsom pass, så framt han ej kan förete läkareintyg att han är fri från smittosam sjukdom och undersökningen verkställas inom 24 timmar före afresan. Då ett skepp kommer i hamn kvarhållas de smittade ombord och få ej komma i land utan för att transporteras till sjukhus, der de kvarstadna till dess de äro fullkomligt läkta.

Men dylika åtgärder äro redan vidtagna i de flesta länder och, såsom bekant, äfven hos oss. I Kongl. tjänstgöringsreglementet för arméen af den 12 April 1858 finnes stadgadt

Första Delen, 13 Kapitlet § 157. Permittering af manskap utom garnisonsort. Mom. 4. "Hvarje karl, som sålunda utom garnisonsorten permitteras, måste vara frisk och icke

behäftad med venerisk eller annan smittosam sjukdom. Han skall, innan permitteringen eger rum, af läkaren besigtigas, hvarefter sundhetsbeviset af läkaren å passet påtecknas. Efter hemkomsten förrättas åter dylik visitation”.

Andra Delen, 5 Kapitlet. Ordning och tjenstgöring vid i kasern förlagd trupp. § 86 mom. 6. ”Sundhetsvisitation förrättas af läkaren så ofta det anses nödigt eller är anbefaldt — — —”

Andra Delen, 10 Kapitlet. Läger under fredtid, § 155 mom. 9. ”Så ofta nödigt anses, men minst en gång hvar fjortonde dag, förrättas en allmän visitation med kompanierna, då läkarne skola på det nogaste efterse huru manskapet vårdar sina ben, isynnerhet om någon har benskada, samt om någon är behäftad med venerisk smitta”.

Andra Delen, 12 Kapitlet. Marscher, tåg och sjötransporter, § 187 mom. 1. ”Så snart truppen blifvit samlad och innan tåget anträdes, skall befälhafvaren låta, genom vederbörande läkare, visitera allt manskapet och undersöka om någon är behäftad med venerisk smitta eller med andra för marscher, exercis eller arbete menliga åkommor”. *Mom. 2.* ”Befinnes någon sålunda smittad får han ej åtfölja tåget, utan fogas anstalt att han på närmaste lasarett blir intagen”.

Det obestämda i stadgandet om sundhetsvisitationer på i garnison förlagda trupper gör att de förrättas olika ofta vid olika garnisoner. I Stockholm verkställas de vid Kongl. Andra Lifgardet och Lifgardet till häst en gång hvarje vecka, vid Kongl. Svea Lifgardet, Artilleriet och Fortifikationen hvar fjortonde dag. Dessutom undersökes rekryt och permitterad, hvarjente å afskedsbetygen alltid påtecknas om personen är fri från venerisk smitta. I Göteborg förrättas de en gång i månaden med Götha Artilleriregemente i dess helhet samt en gång i veckan med dem, som äro kommenderade till tjenstgöring i stallarne, och hvilka, enligt hvad erfarenheten gifver vid handen, oftare utsätta sig för möjligheten af smitta. Vid manskapets an-

tagande och afskedande undersökes äfven om de äro behäftade med venerisk sjukdom.

I allmänhet synas både inom arméen och flottan två slags undersökningar böra göras, det ena med bestämda mellantider, hvilka ej böra vara längre än en vecka, det andra vid rekryts antagande, då en trupp ankommer till eller lemnar en plats, vid hvarje garnisonsombyte, då manskapet in- och utskeppas, vid permission för längre tid och afsked. Det lider intet tvifvel att sådana besigtningar, tillräckligt ofta och noggrannt utförda, i hög grad bidraga till de veneriska sjukdomarnes hämmande.

Det blifver dock en stor klass af sjöfolk öfrig, hvilken just är den, som mest sprider sjukdomen, nemligen besättningarna på handelsflottan. Särskilt är det Förenta Staterna och England, som till följe af sina vidsträckta handelsförbindelser med de mest smittade ställen och den hård de inom sig ega, bidraga att utbreda sjukdomen. Sjömännen på de fartyg, hvilka anlända till våra hamnar efter att hafva besökt platser, der de prostituerade kvinnorna ej äro underkastade sundhetsbesigtningar, äro en hufvudsaklig källa till de veneriska sjukdomarnes propagation, och man kan säga att alla andra mått och steg mot dessa sjukdomar blifva otillräckliga och vanmäktiga, så länge ej sjömännen på handelsflottan underkastas sundhetsbesigtningar och de bland dem, hvilka befinnas smittade, afskiljas till dess de äro fullkomligt läkta. Tid efter annan hafva också förslager framställts till åtgärders vidtagande i denna riktning genom anställande af sundhetsbesigtningar på besättningen af ankommande fartyg, men dels hafva dessa förslager ej kommit till utförande, emedan de ansetts lägga alltför stora hinder i vägen för den fria kommunikationen och störa handelsintresset, dels hafva de, som ansetts kunna sättas i verket, varit af den beskaffenhet att de vid tillämpningen ej lemnat de önskade resultaten. Hos oss finnes i detta hänseende genom kungörelsen af den 29 Maj 1843 "angående åtgärder till förekommande af

veneriska smittans spridande i riket genom från utrikes ort ankommande skeppsbesättningar" stadgadt, "att det skall åligga skeppare å till svensk hamn från utrikes ort ankommande fartyg att till hamnkaptenen eller den person, åt hvilken uppsigten öfver ordningen inom hamnen är anförtrodd, aflemna en deklARATION, deruti under edelig förpligtelse uppgifves, huruvida och hvilka bland de personer, som åtföljt fartyget från utländsk ort, skepparen veterligen, äro med venerisk smitta behäftade". På somliga ställen, t. ex. Göteborg, synes denna författning efterlefas, men deras antal, som på grund af denna undersökning sändas till kurhuset, är jemförelsevis ytterst ringa; på andra ställen, såsom t. ex. Stockholm, har den råkat i glömska och tillämpas ej sedan år 1863, sannolikt emedan man funnit att det afsedda ändamålet genom densamma ej uppnåddes. Men, såsom sagdt, de flesta förslager i denna riktning, såsom sundhetsmönstringars anställande på besättningarne antingen vid ett fartygs afgang från eller ankomst till ett ställe, lägga alltför stora fjetrar på den fria handeln och samfärdseln och skall från detta håll alltid möta motstånd, och just deruti ligger svårigheten att kunna lösa denna fråga i den allmänna sundhetens intresse utan att andra intressen sättas på spel. Kommer Pariser-läkaremötets framställning om tillsättande af en internationel komité för att föreslå åtgärder mot de veneriska sjukdomarne att föranleda något resultat, så skulle just denna punkt blifva en af de viktigaste för dess verksamhet. Bland de vid nämnde läkaremöte i detta hänseende väckta förslager vilja vi emellertid redogöra för den af JEANNEL i Bordeaux uppgjorda plan. Denna grundar sig derpå, att sundhetsbesigtningarne på besättningarne skola verkställas icke allenast med afseende på veneriska sjukdomar, utan för utrönande af deras helsotillstånd i allmänhet; genom en sådan åtgärd skulle enligt hans åsigt motståndet mot sådana besigtningar upphöra från rederiernas sida, hvilka skulle finna det ligga i deras intresse att få friskt och arbets-

dugligt folk, hvarigenom de skulle slippa att, såsom nu ofta är fallet, på främmande orter betala de sjukes läkarevård och bekosta deras hemresa till fäderneslandet. Hans förslag lyder:

1. Kaptenen på hvarje segelfärdigt fartyg är skyldig vara försedd med sundhetsbetyg, hvilket upptager namnen på alla de personer, som utgöra besättningen, och är påtecknad af consuln för den nation, till hvilken fartyget hör.

2. Detta betyg utfärdas af den läkare, som är anställd vid nationens consulat.

3. De, som befinnas sjuke, qvarhållas i land och de, som äro behäftade med smittosamma sjukdomar, intagas på ett särskildt sjukhus till dess de tillfrisknat.

4. De veneriskt sjuke, hvilka icke vilja eller kunna betala kostnaderna för behandlingen, vårdas på deras resp. lands bekostnad.

5. Betalande sjuke intagas i särskilda rum.

6. Fartyg, som anländer till en ort, tillåtes ej fri kommunikation förr än besättningen undergått sundhetsbesigtning, hvilken verkställes af läkaren vid den nations consulat, hvilken fartyget tillhör.

7. De med smittosamma sjukdomar behäftade afskiljas å sjukhus till dess de tillfrisknat.

8. Hvarje stat skall besörja uppbyggandet, enligt en öfverenskommen plan, af de sjukhus, som internationella komitéen anser nödvändiga.

9. Hvarje stat skall betala kostnaderna för vården af dess undersåter.

10. Reglemente för dessa sjukhus utfärdas af internationela komitéen.

11. Administrationen anförtros åt en komité, sammansatt af consulerna för de tre nationer, som haft det största antalet sjuke, under ordförandeskap af en högre funktionär inom landets marin.

12. I Frankrike skola sjukhusen stå under uppsigt af inspektören öfver sundhetsväsendet i allt hvad som an- går sjukvården.

Emellertid anser JEANNEL att man kan antaga att om undersökningen före ett fartygs afgang blifver allmänt vidtagen hos alla civiliserade folk, undersökningen vid dess ankomst till ett ställe, hvars utförande skulle vara för- enadt med betydliga svårigheter, skulle blifva mindre nöd- vändig ur sanitär synpunkt och möjligen kunna helt och hållet bortfalla.

Om vården af veneriskt sjuke.

I fråga om åtgärder mot de veneriska sjukdomarnes spridande utgör vården af de sjuke en högst väsentlig punkt och som desto mera bör uppmärksammas som den länge försumrats, dels på grund af de oriktiga föreställ- ningar man hyst om dessa sjukdomar, dels ock i följd af de kostnader, som erfordrats för dessa åtgärders vidtagande.

Då den syphilitiska sjukdomen i slutet af femtonde seklet för första gången visade sig i Europa utbredde den icke mindre förskräckelse än choleraan vid dess för- sta uppträdande åren 1831 och 1832. Den 6 Maj 1497 utkom ett påbud af Pariserparlamentet att alla främmande med syphilis behäftade personer skulle vid lifsstraff lemna staden och de öfriga kvarblifva i sina bostäder eller, i brist på dylika, begifva sig till St Germain des Prés, der lokaler voro iordningställda till deras emottagande. Skaror af sjuke utdrefvos ur staden med uttryckligt för- bud att återvända innan de voro fullkomligt botade. Dy- lika mått och steg vidtogos i de flesta andra större stä- der, men då de visade sig overksamma blef man slutligen tvungen att upprätta särskilda sjukhus, dit dock endast högst få kunde erhålla tillträde, hvilka till och med ut- sattes för misshandling. Detta förfarande berodde på den

uppfattning man hade om sjukdomen, som man räknade till epidemierna och mot hvilken man sökte skydda sig genom åtgärder, som nu för tiden ej skulle anses lämpliga. Småningom lärde man sig emedlertid inse att sjukdomen var en venerisk sjukdom d. v. s. att den meddelade sig genom könsumgänget och från denna tid erhöles de sjuke endast med största sparsamhet någon hjälp och man behandlade dem som om de ej blott ledo af en sjukdom utan derjemte begått ett brott, och länge dröjde det innan man ville anse dem förtjenta af mänsklig omvårdnad. Dessa tider äro lyckligtvis längesedan försvunna och småningom har ett förbättradt förhållande i detta afseende inträdt; utan dessa beklagliga fördomar skulle säkert aldrig den syphilitiska sjukdomen anställt sådana härjningar, som den gjort sedan dess uppträdande i Europa. Men många fördomar kvarstå ännu, äfven i vårt land, om man också måste erkänna att vi i fråga om de sjukas vård äro långt mera lyckligt lottade än de flesta andra länder. England är det land som långsammast kan frigöra sig från dem och liksom i allmänhet inga eller åtmiustone få och alldeles otillräckliga åtgärder der blifvit vidtagna mot de veneriska sjukdomarne så gäller detta äfven vården af de sjuke. Då internationella läkarecongressen i Paris på sitt program upptagit frågan om möjligheten att för de olika staternas regeringar framlägga förslag till de veneriska sjukdomarnes hämmande beslöt Harveiska läkaresamfundet i London, der allmänna uppmärksamheten under de senare åren fästats på de stora härjningar dessa sjukdomar anställt så väl bland den civila befolkningen, som ock inom arméen och flottan, att nedsätta en komité för att undersöka deras utbredning, öfverlägga om de bästa medlen att förekomma dem och i detta ämne afgifva rapport till internationella congressen i Paris. Denna komité, som bestod af de sällskapets medlemmar, hvilka mera speciellt intresserade sig för denna fråga och bland sig invalde åtskilliga andra, hvilka gjort detta ämne till föremål för särskilda

studier, tillsamman ett antal af 30 personer, beslöt vid sitt första sammanträde att aflåta circularer till de förnämsta sjukhusen i Storbrittanien och Irland i ändamål att få bestämda uppgifter på huru många fall af veneriska sjukdomar dagligen behandlades i hvarje sjukhus, deras proportion till andra fall samt öfver antalet sängar för dylika patienter. Dessa rapporter visa att det onda der har en stor utsträckning och att det ej gifves någon sjukdom, som utöfvar ett så skadligt inflytande på befolkningens helsa. På S:t Bartholomews hospital behandlas i medeltal dagligen på polykliniken 174 fall af veneriska sjukdomar eller ungefär hälften af alla yttre åkommor; på Guys hospital äro 43 procent af alla åkommor på polykliniken veneriska, och COOPER FORSTER, en af kirurgerna, säger att af 295 fall under en månad voro 174 veneriska och 121 andra sjukdomar. På Lock hospital, det egentliga sjukhuset för dessa sjukdomar, emottagas dagligen på polykliniken 179 karlar och 39 kvinnor, behäftade med veneriska affektioner, men der finnas endast 15 platser för karlar och 30 för Londons prostituerade kvinnor. En stor del af sängarne i detta sjukhus, hvilkas antal uppgår till 80, är reserveradt för sjuka, hvilka ditsändas af myndigheterna enligt Contagious Diseases Act 1866. Följden blir att man till följe af bristande utrymme dagligen får visa tillbaka kvinnor, som söka inträde, många gånger behäftade med stora ulcerationer å genitalia. I många af Londons sjukhus emottagas alls inga personer med venerisk sjukdom till behandling. I fattighusen vårdas endast ett högst ringa antal smittade prostituerade kvinnor, hvilka oftast skickas till Lock hospital och de andra sjukhusen, derifrån de vanligen i brist på plats afvisas. Komitéens undersökningar visa att i London, med en befolkning af mer än tre millioner människor, på sjukhusen ej finnas flera än omkring 150 platser för kvinnor med venerisk sjukdom och ej mer än 100 för karlar. En följd af detta förhållande är att en stor mängd fall alls icke

komma under behandling utan smittan utbredes mer och mer samt att ett stort antal taga sin tillflykt till quacksalvare, till stor skada för sin helsa och sin kassa. Den syphilitiska sjukdomens verkningar på barnens helstillstånd visas genom den af D:r WILLIAMS, läkare vid ett större barnsjukhus i London, till komitéén afgifna rapport, af hvilken framgår att år 1866 af 1,007 fall funnos 198 barn med syphilis, således hvar femte barn. I de sjukhus, som äro bestämda för emottagande af hudsjukdomar, äro från $\frac{1}{8}$ till $\frac{4}{5}$ af alla fall rubricerade såsom sekundära syphilitiska eruptioner. Öfverallt inom Storbritanniens städer visar sig samma förhållande, i det antingen alls inga sjukhus finnas för patienter med venerisk sjukdom eller ock med ett högst otillräckligt antal platser. Att under sådana omständigheter och då inga prophylaktiska åtgärder blifvit vidtagna sjukdomen skall härja svårt bland folket torde ej rimligtvis väcka förvåning. Komitéén slutar sin intressanta rapport med uttryckande af den förhoppning att allmänheten ändtligen skall hafva kommit till insigt af de veneriska sjukdomarnes skadliga inverkan på befolkningens helsa och att åtgärder måtte vidtagas till deras förekommande och botande. Den anser att minst 1,500 sängar för dylika patienter äro nödvändiga i London för att uppnå samma proportion som i andra större städer och ändock torde det vara otillräckligt. Derjemte föreslår den att Contagious Diseases Act af den 11 Juni 1866, hvilken blifvit promulgerad uteslutande för arméén och flottan och visat goda resulater, äfven måtte tillämpas i den civila befolkningens intresse. (Hufvudinnehållet i denna Act, som endast eger gällande kraft på en del platser, hvilka äro stationer för militären och marinen, nemligen Portsmouth, Plymouth, Woolwich, Chatam, Sheerness, Aldershott, Windsor, Colchester, the Curragh, Shorncliffe, Cork och Queenstown, är att polismyndigheten på dessa ställen har rättighet att öfverlemna hvarje qvinna, som notoriskt hemfallit åt den offentliga